

Vesa-Matti Saarakkala ps ym.

Lakialoite laiksi rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloitteessa ehdotetaan lain muutosta, joka kieltäisi poikalasten ympärileikkaamisen ilman lääketieteellistä perustetta. Ehdotetun lain sisältö on, että ympärileikkauksen järjestämisestä tai suorittamisesta kahdeksaatoista vuotta nuoremmalle poikalapselle muista kuin lääketieteellisistä syistä tuomitaan sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta. Myös yritys on rangaistava.

Nykyisessä tilanteessa uskonnollisista syistä tehty poikalasten ympärileikkaukset ovat laillisia huolimatta siitä, että tunnusmerkistöltään teko rikkoo Suomen perustuslakia (7 § ja 11 §), rikoslakia (21. luku 7 §) ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen artiklaa henkilökohtaisesta koskemattomuudesta sekä asettaa tyttö- ja poikalapset sukupuolen perusteella eriarvoiseen asemaan ja ylläpitää julkisin varoin tapahtuvaa uskonnollisten erivapauksien tukemista. Edellä mainituista syistä tulisi ympärileikkauksen tekeminen alle 18-vuotiaalle henkilölle ilman lääketieteellisiä perusteita säätää laittomaksi.

PERUSTELUT

Ennakkopäätöksenä poikien ympärileikkausten laillisuudesta pidetään pahoinpitelysyytettä koskenutta tapausta (KKO 2008:93), jossa oikeus katsoi, ettei muslimipojalle uskonnollisista syistä järjestetty ympärileikkaus ollut lainvastainen. KKO myönsi kyllä, että ympärileikkaus, "jolla peruuttamattomasti poistetaan tervettä kudosta, merkitsee puuttumista asianomaisen henkilön ruumiilliseen koskemattomuuteen" ja että se jossain määrin kipua aiheuttavana "näyttäisi lähtökohteisesti täyttävän pahoinpitelyrikoksen ulkoisen tunnusmerkistön joko sen perusmuodossa tai - sen lievässä tekemuodossa". KKO päätyi kuitenkin pitämään poikien ympärileikkauksen taustalla olleita uskonnollisia, kulttuurisia ja sosiaalisia syitä sellaisina perusteina, jotka oikeuttivat syytteessä olleen henkilön menettelyn "huolimatta siitä, että se lähtökohtaisesti täyttää pahoinpitelyn tai ainakin lievän pahoinpitelyn ulkoisen tunnusmerkistön".

Lisäksi KKO arvioi lapsen vanhempien uskonnolliset intressit painavammiksi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklassa suojatun henkilökohtaisen koskemattomuuden, vaikka totesi-kin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) oikeuskäytännöstä, että "suhteellisen vähäinenkin lääketieteellinen toimenpide voi merkitä perusoikeuksien loukkausta, jos se tehdään ilman asianmukaista suostumusta".

Lakialoite LA 52/2015 vp

Tyttölasten ympärileikkaus tulkitaan sitä vastoin Suomen rikoslain (39/1889) 21 luvun 6 §:n mukaan törkeäksi pahoinpitelyksi, kuten myös KKO 2008:93 osoittaa. On juridisesti kestäväntöntä, että poika- ja tyttölapset asetetaan oikeudellisessa tarkastelussa eriarvoiseen asemaan heille suoritettun ympärileikkauksen lainmukaisuutta arvioitaessa.

Suomen perustuslain (731/1999) 7 §:ssä taataan jokaiselle henkilölle oikeus henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Tämä perustuslain kohta on universaalin jakamattoman ihmisarvoisen elämän perusta, eikä sitä voida sivuuttaa vetoamalla uskonnollisiin traditioihin tai normeihin ja näin sallia ympärileikkauksen kaltaisten rituaalien suorittamista pienelle lapselle.

Perustuslain 11 §:ssä turvataan uskonnonvapaus, joten tästäkin näkökulmasta poikalapsille suoritettu ympärileikkaus on peruuttamattomana toimenpiteenä ongelmallinen. Alaikäisellä ei vajaa-valtaisena ole mahdollisuutta toteuttaa tosiasiallisesti uskonnonvapauttaan, vaan ympärileikkaus järjestetään käytännössä aina vanhempien tahdosta. Myös henkilökohtaisen identiteetin kehittymisen ja kulttuuriyhteisöön sitoutumisen kannalta voidaan asettaa kyseenalaiseksi KKO:n vuonna 2008 tekemä ratkaisu. Valtiovallan olisi syytä harrastaa pidättyväisyyttä yksilön uskonnollisen vakaumuksen tukemisessa erivapauksilla.

Suomen Lääkäriliiton poikien ympärileikkausta koskevan lain käsittelyn aikana antaman lausunnon mukaan muista kuin lääketieteellisistä syistä tehtävä ympärileikkaus ei ole sairauden hoitoa tai terveyden edistämistä, eikä se kuulu suomalaiseen terveydenhoitojärjestelmään. Lääkäriliiton mukaan lääkäriä ei voida velvoittaa eettisistä syistä toteuttamaan uskonnollista rituaalia, josta ei ole potilaalle terveydellistä hyötyä. Saman lausunnon mukaan on lisäksi kyseenalaista käyttää julkisia varoja rahoittamaan erityisryhmien uskonnollisia käytäntöjä.

Kestävin ratkaisu olisi edellä mainituin perustein säätää alle 18-vuotiaalle ei-lääketieteellisistä syistä järjestetty ympärileikkaus lainvastaiseksi sukupuolesta riippumatta, jolloin sekä ympärileikkauksen järjestäjä että sen suorittaja olisi tuomittava sakkoon tai vankeuteen. Suomen valtion tavoitteena on oltava se, että uskonnolliset yhteisöt luopuisivat alaikäisille suoritetuista uskonnollisista ympärileikkauksista ja antaisivat yksilölle täysi-ikäisyyden saavutettuaan aidon valinnanvapauden ympärileikkauksen mahdollisesta teettämisestä oman vakaumuksensa perusteella.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

*,

Laki

rikoslain 21 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 21 lukuun uusi 7 a § seuraavasti:

7 a §

Ilman lääketieteellisiä perusteita suoritettun ympärileikkauksen järjestäminen

Joka järjestää kahdeksaatoista vuotta nuoremmalle henkilölle ilman lääketieteellisiä perusteita ympärileikkauksen tai osallistuu sen suorittamiseen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *ilman lääketieteellisiä perusteita suoritettun ympärileikkauksen järjestämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakialoite LA 52/2015 vp

Helsingissä 18.12.2015

Vesa-Matti Saarakkala ps
Veera Ruoho ps
Mika Raatikainen ps
Tom Packalén ps
Tiina Elovaara ps
Ritva Elomaa ps
Ville Vähämäki ps
Leena Meri ps
Jani Mäkelä ps
Sami Savio ps
Reijo Hongisto ps
Pentti Oinonen ps
Jari Ronkainen ps
Rami Lehto ps
Kari Kulmala ps
Olli Immonen ps
Anne Louhelainen ps
Kimmo Kivelä ps
Teuvo Hakkarainen ps
Maria Tolppanen ps
Martti Mölsä ps
Juho Eerola ps
Arja Juvonen ps